

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งทางด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นในการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 3) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะประกอบด้วย 3 สาระ ได้แก่ สาระทัศนศิลป์ สาระดนตรี และสาระนาฏศิลป์ เป็นกลุ่มที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่าซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ อีกทั้งยังมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่างๆ ซึ่งในสาระทัศนศิลป์ ได้กำหนดให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบศิลป์ ทัศนธาตุ สร้างและนำเสนอผลงานทางทัศนศิลป์จากจินตนาการ โดยสามารถใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้เทคนิค วิธีการของศิลปินในการสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 182)

รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ช่วงชั้นที่ 4 ปีการศึกษา 2556 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ คะแนนเต็ม 100 มีคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับโรงเรียน (25.38 / 7.79) ระดับจังหวัด (29.00 / 7.92) ระดับสังกัด (29.00 / 7.95) และระดับประเทศ (29.00 / 8.07) ซึ่งผลการทดสอบระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2556, หน้า 10) จากการจัดการเรียนการสอนในสาระทัศนศิลป์ ซึ่งได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนตามมาตรฐาน ศ.1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ว่าเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีทักษะและเทคนิคในการใช้วัสดุอุปกรณ์ และกระบวนการที่สูงขึ้นในการสร้างงานทัศนศิลป์ สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ด้วยเทคโนโลยีต่างๆ โดยเน้นหลักการออกแบบและการจัดองค์ประกอบศิลป์ ออกแบบงานทัศนศิลป์ได้เหมาะสมกับโอกาสและสถานที่ วิเคราะห์และอธิบายจุดมุ่งหมายของศิลปินในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ เทคนิคและเนื้อหา เพื่อสร้างสรรค์

ทัศนศิลป์ได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 190)จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้พบว่าผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนการสอน เรื่องศิลปะบนกระดาษ นักเรียนสนใจอยากฝึกฝนเพิ่มเติมจนสามารถเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการฝึกทักษะ ซึ่งข้อจำกัดคือจำนวนเวลาเรียนในการจัดการเรียนการสอนของวิชาศิลปะซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานตามหลักสูตรนั้น กำหนดเวลา 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งวิชาศิลปะเป็นวิชาที่ต้องสร้างสรรค์งาน ภาระงานนั้นต้องใช้เวลา ทำให้เวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนไม่เพียงพอและทำให้ชิ้นงานนั้นไม่สำเร็จตามเวลาที่กำหนดได้ จึงได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมขึ้น

การกัฏกระจก เป็นงานศิลปะประเภทหนึ่ง ที่เกี่ยวกับการตกแต่งกระจกประดับอาคาร บ้านเรือน หรือเป็นงานประดับตกแต่งสถานที่ต่างๆ ซึ่งเป็นที่นิยมกันมากในยุคนี้ เป็นงานแกะสลักลวดลายลงบนวัสดุ ไม่ว่าจะเป็นกระจก ไม้ โฟม หิน และต่างๆ ถือเป็นงานศิลปะอย่างหนึ่งที่ช่วยเพิ่มความงามวิจิตรให้กับวัสดุได้อย่างน่าอัศจรรย์ กระจกเป็นวัสดุอีกประเภทหนึ่งที่นิยมนำมาสลักให้เกิดลวดลายที่สวยงาม อันเป็นการผสมผสานความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ ปัจจุบันเทคนิควิธีการกัฏกระจก มีการประดิษฐ์คิดค้นรูปแบบใหม่ๆ อันเป็นการผสมผสานกันอย่างลงตัวระหว่างความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ ความรู้ทางด้านเทคนิควิธีต่างๆ และมีมืออันประณีตวิจิตร ในการสร้างสรรค์ให้กระจกเป็นชิ้นงานที่มีลวดลายได้อย่างงดงาม เป็นการเพิ่มคุณค่าและประโยชน์ใช้สอยให้กับกระจกได้อย่างมากมาย และยังสามารถนำไปเป็นของขวัญ ของที่ระลึกตามงานและโอกาสต่างๆ ซึ่งสร้างความประทับใจให้กับผู้รับเป็นอย่างดี (สุปราณี มูลมาตย์, 2548, หน้า 5)

หลักสูตรฝึกอบรมมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะสามารถทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ เกิดความชำนาญ และเกิดเจตคติที่ดีเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกระทั่งทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ และยังมีช่วยเสริมสร้างพฤติกรรม การกระทำและการแสดงออกในทางที่ดี มีการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้นักเรียนเกิดช่วยแก้ปัญหาการเอาเปรียบของคนในสังคม ให้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน สามารถพัฒนาคนให้เกิดปัญญา คิด ทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม เพื่อส่งเสริมให้คนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข ซึ่งนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นเยาวชนของชาติเป็นผู้ที่ทุกฝ่ายต้องช่วยกันพัฒนา ดังที่ สมชาติ กิจยรรยง (2545, หน้า 11 -15) ได้กล่าวว่า การฝึกอบรม เป็นกระบวนการที่จะทำให้ ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้ (knowledge) เกิดความเข้าใจ (understanding) เกิดความชำนาญ (skill) และ เกิดเจตคติ (attitude) ที่ดีเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกระทั่งทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ และได้นำเสนอความสำคัญของการฝึกอบรมว่า สร้างความประทับใจให้เมื่อพนักงานเข้ามาร่วมงาน มีทัศนคติที่ดีต่อหัวหน้า เพื่อนร่วมงานและหน้าที่การทำงานที่ได้รับมอบหมาย เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้สูงขึ้น พัฒนาพนักงานขององค์กรให้

ทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี สร้างขวัญและกำลังใจให้พนักงานขององค์กร สร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่พนักงาน และดังที่ ปราโมทย์ จันทรเรือง (2545, หน้า 21) ได้กล่าวไว้ว่า การฝึกอบรม เป็นการทำให้บุคคลมีความรู้ความเชี่ยวชาญที่แท้จริง และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง ศิลปะบนกระเจกเงา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสได้มีความรู้ ความเข้าใจ ฝึกทักษะในการทำงาน เพิ่มความชำนาญ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ได้มีการพัฒนาตนเอง เนื่องจากนักเรียนในระดับชั้นนี้ กำลังจะจบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถนำหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง ศิลปะบนกระเจกเงา ไปสร้างสรรค์ชิ้นงานจนประสบความสำเร็จ สามารถเป็นพื้นฐานในการสร้างรายได้ สร้างอาชีพให้กับตนเองและครอบครัวได้ ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการเรียนต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาต่อตลอดชีวิตโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 3) และจากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการฝึกอบรม จึงพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง ศิลปะบนกระเจกเงา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ขึ้นซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ทั้งนี้เมื่อนักเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมไปแล้วจะได้รับความรู้ความเข้าใจเกิดการพัฒนาทักษะการปฏิบัติในการทำงานของตนเอง และมีเจตคติที่ดีต่อศิลปะอันจะเป็นผลไปสู่การนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องสามารถนำไปเป็นพื้นฐาน แนวทางการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับตนเอง ครอบครัว และพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้ยั่งยืนและมีความสุขตลอดไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องศิลปะบนกระเจกเงา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องศิลปะบนกระเจกเงา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่องศิลปะบนกระเจกเงา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้
  - 2.1 เปรียบเทียบความรู้ เกี่ยวกับศิลปะบนกระเจกเงา ก่อนเรียนกับหลังเรียนตามหลักสูตรฝึกอบรม
  - 2.2 ศึกษาทักษะการปฏิบัติศิลปะบนกระเจกเงาของนักเรียนที่อบรมตามหลักสูตรฝึกอบรม
  - 2.3 ศึกษาเจตคติของนักเรียนต่อหลักสูตรฝึกอบรม

ความสำคัญของการวิจัย

1. พัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในเรื่อง ศิลปะบนกระดาษ อันจะเป็นประโยชน์สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
2. การปฏิบัติตามหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง ศิลปะบนกระดาษ สร้างอาชีพและสามารถเพิ่มรายได้ให้ตนเองและครอบครัว
3. เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง ศิลปะบนกระดาษสำหรับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 6 อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 มี 3 ห้องเรียน ห้องที่ 1 จำนวน 29 คน ห้องที่ 2 จำนวน 22 คน ห้องที่ 3 จำนวน 31 คน รวม 82 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 6 อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มเจาะ (Volunteer sampling) ตามลำดับก่อนหลังและการคัดเลือกนักเรียนที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

- 1.2.1 ไม่มีความรู้ เรื่องศิลปะบนกระดาษ
- 1.2.2 ไม่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับศิลปะบนกระดาษ
- 1.2.3 ไม่มีความบกพร่องทางสายตา

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรมศิลปะบนกระดาษ
- 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่
  - 2.2.1 ความรู้เรื่อง ศิลปะบนกระดาษ
  - 2.2.2 ทักษะการปฏิบัติ
  - 2.2.3 เจตคติของนักเรียนต่อหลักสูตรฝึกอบรม

3. เนื้อหา

เนื้อหาหลักสูตรฝึกรูปแบบศิลปะปะบนกระจกเงา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมีเนื้อหาสาระหลักสูตรฝึกรูปแบบ ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของศิลปะปะบนกระจก ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกระจก วิธีการกัดลายบนกระจก วัสดุที่ใช้ ขั้นตอนการกัดกระจก ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน และการนำเสนอผลงาน

4. ระยะเวลาในการศึกษา

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองหลักสูตรฝึกรูปแบบศิลปะปะบนกระจกเงา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 วัน ติดต่อกันวันละ 6 ชั่วโมง รวมเวลา 18 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

หลักสูตร หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยมีการเรียงลำดับการเรียนรู้อย่างมีขั้นตอน โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปไปในสิ่งที่ตั้งใจ มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะและมีเจตคติที่ดี

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การสร้างหลักสูตรฝึกรูปแบบศิลปะปะบนกระจกเงา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สถานศึกษา และผู้เรียน เพื่อเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด โดยการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ มี 7 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาวิจัยความต้องการของผู้เรียนและสังคม 2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย 3) การเลือกเนื้อหาวิชา 4) การจัดลำดับเนื้อหาสาระ 5) การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ 6) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และ 7) การประเมินผลและวิธีการประเมินผล

หลักสูตรฝึกรูปแบบศิลปะปะบนกระจกเงา หมายถึง แผนในการจัดประสบการณ์เกี่ยวกับศิลปะปะบนกระจกเงา โดยจัดทำเป็นหลักสูตรฝึกรูปแบบและเป็นเครื่องมือในการฝึกรูปแบบเรื่อง ศิลปะปะบนกระจกเงา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย ขอบข่ายเนื้อหาสาระ ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกรูปแบบ การจัดกิจกรรมฝึกรูปแบบ สื่อและวัสดุอุปกรณ์ การวัดและประเมินผลและแผนการฝึกรูปแบบ

ศิลปะปะบนกระจกเงา หมายถึง การกัดกระจกเพื่อให้เกิดลวดลายอันวิจิตรงดงาม เพิ่มคุณค่าและอรรถประโยชน์ให้กับชิ้นงาน ใช้ในการประดับตกแต่งอาคารบ้านเรือน ซึ่งมีวิธีการกัดและสร้างลวดลาย หลายวิธี ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการกัดกระจกโดยใช้กรดกัด คือ กรดไฮโดรคลอริกและการลงรักปิดทอง

ความรู้เกี่ยวกับศิลปะบนกระจกเงา หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของศิลปะบนกระจกเงา ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกระจก วิธีการกัดลายบนกระจก วัสดุที่ใช้ ขั้นตอนการกัดกระจกและความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน อันเป็นผลจากได้รับการเรียนรู้ตามหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง ศิลปะบนกระจกเงา ทำให้นักเรียนสามารถปฏิบัติศิลปะบนกระจกเงาได้ ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับศิลปะบนกระจกเงา แบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

เจตคติต่อหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง ความรู้สึกสนใจ มีความสุขสนุกสนานในการฝึกอบรม มีความกระตือรือร้นแสดงความสนใจ ให้ความร่วมมือและปฏิบัติตาม เห็นคุณค่าและความสำคัญของการฝึกอบรมศิลปะบนกระจกเงา ตลอดจนเห็นประโยชน์ของศิลปะบนกระจกเงาสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ วัดได้จากแบบวัดเจตคติต่อหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ทักษะการปฏิบัติ หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานของนักเรียน ที่ได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง ศิลปะบนกระจกเงา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนต้องมีทักษะ 2 ทักษะ คือ 1) ทักษะการปฏิบัติศิลปะบนกระจกเงา คือ เตรียมกระจกเงา การติดสติ๊กเกอร์ การตัดสติ๊กเกอร์ การท่น้ำยา และความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน และ 2) ทักษะการปฏิบัติศิลปะบนกระจกเงา(การลงรักปิดทอง) คือ การทาเฟล็กซ์ การใช้ทองคำ การชุบทอง ใช้แบบประเมินทักษะโดยการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการปฏิบัติงาน (scoring rubric)

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 6 อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ที่เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมศิลปะบนกระจกเงา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย การวิจัยในครั้งนี้เป็นการฝึกอบรมประเภทอบรมปฏิบัติการ (on-the-job training) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการฝึกอบรมดังนี้ 1) การบรรยาย 2) การสาธิต 3) การฝึกปฏิบัติจริง นักการศึกษาหลายท่านได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้หลายประการ ดังกระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ ฮิลดา ทาบ (Hilda Taba, 1962, p.10) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาวินิจฉัยความต้องการของผู้เรียนและสังคม การศึกษาความต้องการเป็นสิ่งสำคัญเป็นอันดับแรก ครูจะต้องวินิจฉัยประสบการณ์ ความต้องการความสนใจของผู้เรียนเพื่อมากำหนดเนื้อหาของหลักสูตร 2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย เมื่อทราบความต้องการของผู้เรียนจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งจะใช้กำหนดรายละเอียดเนื้อหาและวิธีการจัดประสบการณ์

3) การเลือกเนื้อหาวิชา เลือกเนื้อหามาให้ผู้เรียนได้ศึกษาต้องตรงกับวัตถุประสงค์และมี
 นัยสำคัญต่อผู้เรียน 4) การจัดลำดับเนื้อหาสาระ เนื้อหาที่ได้ต้องจัดเรียงลำดับและคำนึงถึง
 ความเชื่อมโยง 5) การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ จะต้องพิจารณาเรื่องของการจัดเรียงลำดับ
 เหตุการณ์ และต้องเลือกวิธีที่จะสร้างประสบการณ์เกี่ยวกับเนื้อหา วัตถุประสงค์ 6) การจัด
 ประสบการณ์การเรียนรู้ ควรได้รับการจัดเรียงลำดับเช่นเดียวกับเนื้อหาแต่ต้องจัดกิจกรรมให้
 เหมาะสมกับผู้เรียนด้วยและ 7) การประเมินผลและวิธีการประเมินผล จะต้องประเมินผลการ
 เรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรว่าจุดมุ่งหมายใดบรรลุผลและต้องกำหนดวิธีในการประเมิน
 และใช้เครื่องมือใดในการประเมิน ซึ่งมีความสอดคล้องกับขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรของ
 กระทรวงศึกษาธิการ (2545ข, หน้า 10) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 7 ขั้นตอนดังนี้
 1) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) กำหนดจุดมุ่งหมาย 3) คัดเลือกและจัดลำดับเนื้อหา 4) กำหนด
 มาตรฐานการวัดและการประเมินผล 5) ทดลองนำหลักสูตรมาใช้ 6) ประเมินผลหลักสูตร
 หลังจากผ่านร่างแล้ว 7) ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

นอกจากแนวคิดของนักการศึกษาที่ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าว
 ข้างต้นแล้ว ยังมีผู้เสนองานวิจัยที่สอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าว เช่น
 งานวิจัยของเผด็จชัย มาพันธ์ (2555, หน้า 7- 8) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การทำไม้
 กวาด กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีการพัฒนา 7 ขั้นตอนคือ 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2)
 การกำหนดจุดมุ่งหมาย 3) การเลือกเนื้อหา 4) การจัดเนื้อหา 5) เลือกประสบการณ์การเรียนรู้
 การสอน 6) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้การสอนและ 7) การประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ
 งานวิจัยของ จงกล นุชนารถ (2555, หน้า 6 - 7) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การ
 ตัดกระดาษงานพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การพัฒนาหลักสูตร 7 ขั้นตอน
 ได้แก่ 1) หลักการของหลักสูตร 2) จุดมุ่งหมาย 3) โครงสร้าง 4) ขอบข่ายเนื้อหาสาระ 5) เวลา
 เรียน 6) สื่อในการอบรม และ 7) การวัดและประเมินผล ซึ่งในการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมในครั้งนี้
 ซึ่งเป็นหลักสูตรฝึกอบรมประเภท การฝึกอบรมปฏิบัติการ เป็นการฝึกอบรมที่ให้ผู้ปฏิบัติ
 จริง ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 1) การบรรยาย 2) สาธิตและ 3) การทดลองปฏิบัติจริง

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรของทาบ่า ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว
 ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและขั้นตอนของฮิลดา ทาบ่า(Hilda Taba) มาพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและผู้
 ที่ทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย
 ดังภาพ 1

